

Infrastruktūros valdymo agentūrai

Pateikiama CVP IS priemonėmis

R A Š T A S / P R A Š Y M A S

dėl pirkimo dokumentuose ir Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 46 str. 4 d. 4 p. įtvirtinto tiekėjo pašalinimo iš pirkimo procedūros pagrindo netaikymo tiekėjo UAB „Inti“ atžvilgiu

2024 m. gegužės 3 d., Kaunas

Tiekėjas UAB „Inti“ (toliau – Tiekėjas) šiuo raštu teikia informaciją pagal Viešųjų pirkimų įstatymo (toliau – VPĮ) 46 str. 10 d. 1 p. apie priemones kurių ėmėsi, siekdamas įrodyti savo patikimumą, kartu su prašymu nepašalinti iš pirkimo procedūros.

Infrastruktūros valdymo agentūra (toliau **Perkančioji organizacija / Perkantysis subjektas**) vykdo „DEGALINĖS J. KAIRIŪKŠČIO G. 14, VILNIUS PROJEKTAVIMO PASLAUGOS IR STATYBOS DARBAI“ pirkimą atviro (supaprastinto) konkurso būdu (toliau – **Pirkimas**), (apie pirkimą paskelbta 2024-04-10 CVP IS, pirkimo Nr. 716819).

Pirkimo sąlygų 4 priede „Pašalinimo pagrindai“ nustatyta, kad Tiekėjas pirkimo procedūrų metu nuslėpė informaciją ar pateikė melagingą informaciją apie atitiktą VPĮ 46 ir 47 straipsniuose nustatytiems reikalavimams, ir perkančioji organizacija gali tai įrodyti bet kokiomis teisėtomis priemonėmis, arba tiekėjas dėl pateiktos melagingos informacijos negali pateikti patvirtinančių dokumentų, reikalaujamų pagal VPĮ 50 straipsnį. Šiuo pagrindu tiekėjas taip pat pašalinamas iš pirkimo procedūros, kai ankstesnių procedūrų, atliktų VPĮ, Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymo, Pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymo ar Koncesijų įstatymo nustatyta tvarka, metu nuslėpė informaciją ar pateikė šiame punkte nurodytą melagingą informaciją arba tiekėjas dėl pateiktos melagingos informacijos negalėjo pateikti patvirtinančių dokumentų, reikalaujamų pagal VPĮ 50 straipsnį, dėl ko per pastaruosius vienus metus buvo pašalintas iš pirkimo ar koncesijos suteikimo procedūrų. Šiuo pagrindu tiekėjas taip pat pašalinamas iš pirkimo procedūros, kai, vadovaujantis kitų valstybių teisės aktais, ankstesnių procedūrų metu jis nuslėpė informaciją ar pateikė melagingą informaciją arba dėl melagingos informacijos pateikimo negalėjo pateikti patvirtinančių dokumentų, dėl ko per pastaruosius vienus metus buvo pašalintas iš pirkimo ar koncesijos suteikimo procedūrų arba taikomos kitos panašios sankcijos.

VPĮ 46 str. 4 d. 4 p. nurodyta, kad Perkančioji organizacija pašalina tiekėją iš pirkimo procedūros, jeigu: tiekėjas pirkimo procedūrų metu nuslėpė informaciją ar pateikė melagingą informaciją apie atitiktą šiame straipsnyje ir šio įstatymo 47 straipsnyje nustatytiems reikalavimams ir perkančioji organizacija gali tai įrodyti bet kokiomis teisėtomis priemonėmis arba tiekėjas dėl pateiktos melagingos informacijos negali pateikti patvirtinančių dokumentų, reikalaujamų pagal šio įstatymo 50 straipsnį. Šiuo pagrindu tiekėjas taip pat pašalinamas iš pirkimo procedūros, kai ankstesnių procedūrų, atliktų šio įstatymo, Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymo, Pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymo ar Koncesijų įstatymo nustatyta tvarka, metu nuslėpė informaciją ar pateikė šiame punkte nurodytą melagingą informaciją arba tiekėjas dėl pateiktos melagingos informacijos negalėjo pateikti patvirtinančių dokumentų, reikalaujamų pagal šio įstatymo 50 straipsnį, dėl ko per pastaruosius vienus metus buvo pašalintas iš pirkimo ar koncesijos suteikimo procedūrų. Šiuo pagrindu, tiekėjas taip pat pašalinamas iš pirkimo procedūros, kai vadovaujantis kitų valstybių teisės aktais, ankstesnių procedūrų metu jis nuslėpė informaciją ar pateikė melagingą informaciją arba dėl melagingos informacijos pateikimo negalėjo pateikti patvirtinančių dokumentų, dėl ko per pastaruosius vienus metus buvo pašalintas iš pirkimo ar koncesijos suteikimo procedūrų arba taikomos kitos panašios sankcijos. VPĮ 52 str. 1 d. nustato, kad Perkančioji organizacija Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje Viešųjų pirkimų tarnybos nustatyta tvarka skelbia šią informaciją apie tiekėją (tiekėjų grupės atveju – apie visus grupės narius), kuris pirkimo procedūrų metu nuslėpė informaciją ar pateikė melagingą informaciją apie atitiktą šio įstatymo 46 ir 47 straipsniuose nustatytiems reikalavimams, arba dėl pateiktos melagingos informacijos nepateikė patvirtinančių dokumentų, reikalaujamų pagal šio įstatymo 50 straipsnį.

Remiantis nurodytu reglamentavimu, UAB „Inti“ kaip atsakingas, patikimas ir pareigingas tiekėjas tiek kartu su pasiūlymu pateiktame EBVPD išviešino, tiek ir šiuo raštu/prašymu papildomai informuoja Perkančiąją organizaciją, kad nuo 2023 m. spalio 11 d. (išskyrus laikotarpį nuo 2023-10-27 iki 2023-03-21 kada galiojo Vilniaus apygardos teismo 2023-10-27 nutartimi civilinėje byloje Nr. e2-3038-855/2023 pritaikytos laikinosios apsaugos priemonės) UAB „Inti“ yra įrašyta į Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje skelbiamą Melagingą informaciją pateikusių tiekėjų sąrašą (toliau – Sąrašas).

UAB „Inti“ perkančiojo subjekto AB „Lietuvos oro uostai“ sprendimą dėl paraiškos atmetimo ir įrašymo į Melagingą informaciją pateikusių tiekėjų sąrašą (toliau – **sprendimas**) buvo apskundusi Vilniaus apygardos teismui (**Teismas/pirmosios instancijos teismas**), kuris, išnagrinėjęs civilinę bylą Nr. e2-1153-855/2023 (**Byla**) pagal ieškovo UAB „Inti“ (**ieškovas**) ieškinį atsakovui AB Lietuvos oro uostai (**Atsakovė/perkantysis subjektas**), trečiasis asmuo UAB „Infes“, dėl AB „Lietuvos oro uostai“ priimto 2023-10-11 sprendimo dėl ieškovo paraiškos (I kategorija) atmetimo dinaminėje pirkimų sistemoje „Ivairūs statybos darbai“, Nr. 646068 (**Pirkimas**), ir ieškovo įtraukimo į Melagingą informaciją pateikusių tiekėjų sąrašą, 2024 m. sausio 9 d. sprendimu, UAB „Inti“ ieškinį atmetė. Lietuvos apeliacinis teismas 2024 m. kovo 21 d. nutartimi pirmosios instancijos teismo sprendimą paliko nepakeistą.

Nežiūrint į tai, kad kitame konkurse UAB „Inti“ pateikta informacija apie atitiktį kvalifikacijos reikalavimui buvo kvalifikuota kaip klaidinga, tačiau svarbu akcentuoti, kad dėl labai menkos takoskyros tarp intencijos suklaidinti (apgauti) perkančiąją organizaciją ir nuoširdaus tiekėjo suklydimo teikiant pajėgumą pagrindžiančius dokumentus (iš vienos pusės) bei plataus klaidinimo (melagingos informacijos pateikimo) aiškinimo ir iš to kylančių viešųjų pirkėjų pareigų taikyti aptariamą institutą (iš kitos pusės) viešųjų pirkimų rinkos dalyviai, tame tarpe ir UAB „Inti“ buvo pripažinta pasielgusi neteisėtai su iš to kylančiais itin neigiamais teisiniais padariniais (VPĮ 52 str.), nors faktiškai UAB „Inti“ veiksmai pasireiškė kaip sąžiningas, ne tyčinis, suklydimas objektyviai sąlygotas pirkimo sąlygose nustatyto kvalifikacijos reikalavimo neaiškumo, UAB „Inti“ neturint sąmoningo ketinimo suklaidinti Perkantįjį subjektą, kurie neturėjo lemiamos įtakos priimant sprendimus dėl pašalinimo, atrankos ir viešojo pirkimo sutarties sudarymo, kadangi pats tiekėjas UAB „Inti“ visiškai atitiko nustatytą kvalifikacijos reikalavimą, t. y. UAB „Inti“ pasiūlyme nurodytas objektas, kuriuo UAB „Inti“ grindė reikalaujamą patirtį ir atitiktį kvalifikacijos reikalavimui, pilnai (visiškai) atitiko nustatytą kvalifikacijos reikalavimą, todėl akivaizdu, kad UAB „Inti“ nebuvo jokio tikslo pateikti melagingus duomenis.

Ivertinus susidariusią faktinę situaciją, akivaizdu, kad šiuo atveju, net ir teismams formaliai palikus galioti Perkančiojo subjekto sprendimą dėl pateiktos informacijos kvalifikavimo kaip melagingos, akivaizdu, jog UAB „Inti“ teikiant pajėgumą pagrindžiančius dokumentus, neatliko neteisėtų ar tyčinių veiksmų, neturėjo sąmoningo ketinimo specialiai suklaidinti Perkantįjį subjektą, o tik sąžiningai suklydo, UAB „Inti“ skirtingai nei Perkantysis subjektas supratus ir aiškinant Pirkimo sąlygų kvalifikacijos reikalavimus, kurie, UAB „Inti“ vertinimu buvo klaidinantys, netikslūs ir neišsamūs.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (LAT) 2024 m. sausio 4 d. priėmė nutartį civilinėje byloje Nr. e3K-3-65-381/2024 (**Nutartis**), kurioje buvo sprendžiami teisiniai klausimai, susiję su viešųjų pirkimų teisiniu reglamentavimu ir jo taikymo konkrečiai situacijai, kylančiai iš viešųjų pirkimų procedūrų. Nutartyje LAT konstatavo, kad, **net esant objektyviai informacijai, kad tiekėjas pateiktu pasiūlymu apie jam taikomus reikalavimus teigia kitaip nei yra realybėje, savaime tai dar nereiškia, kad yra teisinis pagrindas taikyti VPĮ 46 str. 4 d. 4 p. ir laikyti, kad pirkimo dalyvis pateikė perkančiajai organizacijai melagingą informaciją.**

Aptariama nutartimi LAT taip pat išryškino sąžiningos klaidos (suklydimo) galimybę, kuri atitinkamai eliminuoja VPĮ 46 str. 4 d. 4 p. taikymo galimybę dėl pažeidimo subjektyvaus elemento nebuvimo. Kasacinis teismas nurodė, kad sąžiningo (leistino) suklydimo, kai pirkimo dalyvis neturėjo sąmoningo ketinimo suklaidinti perkančiąją organizaciją, atveju informacija neturėtų būti pripažinta melaginga. Tokiems atvejams priskirtinos situacijos, kai objektyviai neteisinga (tikrovės neatitinkanti) informacija buvo pateikta nespacialiai, arba kai tokia (realybės neatitinkanti) informacija tiekėjo pagrįstu įsitikinimu ar atlikta pirkimo sąlygų interpretacija galėjo būti laikoma teisinga, nes, pavyzdžiui, iš susiklosčiusių aplinkybių matyti, kad tiekėjas ir perkančioji organizacija skirtingai suprato ir aiškino kurią nors viešojo pirkimo dokumentų sąlygą. Šiuo konkrečiu atveju taip ir buvo – UAB „Inti“ pateikta neteisinga informacija buvo sąžininga klaida, o ne sąmoninga intencija apgauti ir suklaidinti perkančiąją organizaciją.

Galiausiai, itin reikšmingas teismų praktikos postūmis dėl VPĮ 46 str. 4 d. 4 p. aiškinimo ir taikymo pasireiškia tuo, kad **minėtų teisės normų pritaikymą kasacinis teismas tiesiogiai susiejo su proporcingumo principo taikymu (VPĮ 17 str.).**

LAT, remdamasis VPĮ 46 str. 8 d. ir ESTT suformuota teismų praktika, nurodė, kad perkančioji organizacija negali automatiškai padaryti išvados, jog tiekėjo veiksmai sudaro pagrindą taikyti nurodytą pašalinimo pagrindą. Ji turi pati įvertinti tiekėjo elgesį. Šiuo atžvilgiu, remdamasi visomis reikšmingomis aplinkybėmis ir proporcingumo principu, ji turi rūpestingai ir nešališkai išnagrinėti, ar tiekėjas, jos nuomone, atsakingas už trūkumus, dėl kurių gali nutrūkti pasitikėjimo tuo tiekėju santykiai. Kasacinis teismas konstatavo, kad sprendžiamos dėl šio pašalinimo pagrindo taikymo, perkančiosios organizacijos **turi ypač daug dėmesio skirti proporcingumo principui, ypač – atsižvelgti į tiekėjo padarytų pažeidimų mažareikšmiškumą. Tai reiškia, kad perkančioji organizacija privalo, atsižvelgdama į proporcingumo principą, įvertinti visas susijusias aplinkybes ir spręsti, ar tiekėjo padarytas pažeidimas yra pakankamai rimtas, kad, jos nuomone, nutrūktų pasitikėjimas tiekėju ir tai pateisintų tiekėjo pašalinimą.** Taigi, proporcingumo principo reikšmė tokiose situacijose, kai sprendžiama dėl pasiūlymo atmetimo pagal VPĮ 46 str. 4 d. 4 p. yra dominuojanti. Todėl kasacinis teismas konstatavo, jog **priimdama sprendimą dėl tiekėjo pašalinimo iš pirkimo procedūros, inter alia, VPĮ 46 straipsnio 4 dalies 4 punkte nustatytu pašalinimo pagrindu, perkančioji organizacija atsižvelgia į tai, ar vertinant tiekėjo patikimumą tiekėjo pašalinimas iš pirkimo procedūros proporcingas vertinamam tiekėjo elgesiui.** Aplinkybė, jog tiekėjas pateikė melagingą informaciją pirkime, savaime nepagrindžia jo nepatikimumo, pateisinančio pašalinimą iš pirkimo, todėl, pagal galiojantį teisinį reglamentavimą, visų pirma nustatomas melagingos informacijos (ne)pateikimo faktas VPĮ 46 straipsnio 4 dalies 4 punkto prasme; ir antra, **jei informacija kvalifikuojama kaip tokia, pirkimą vykdanči perkančioji organizacija vertina, ar griežčiausia viešųjų pirkimų procese taikoma sankcija – tiekėjo pašalinimas iš viešojo pirkimo atmetant jo pasiūlymą – tuo konkrečiu atveju būtų proporcinga tiekėjo padarytam pažeidimui pateikiant klaidinančius duomenis pirkime.**

Šiame kontekste, sprendžiant dėl UAB „Inti“ pritaikyto pašalinimo pagrindo proporcingumo, svarbu paminėti **Viešųjų pirkimų tarnybos (Tarnyba) pateiktą išvadą byloje „Dėl išvados civilinėje byloje Nr. e2-3038-855/2023 pateikimo“**, kurioje Tarnyba nurodė ir pažymėjo, kad <...> „**Tarnybai kyla pagrįstų abejonų, ar vien aplinkybė, kad egzistuoja UAB „Inti“ paraiškoje ir paaiškinime pateiktos informacijos nesutaptis, neįvertinus tokio neatitikimo įtakos Atsakovės priimto sprendimo dėl leškovo atitikties Kvalifikacijos reikalavimui rezultatui, reiškia, kad UAB „Inti“ pateikė melagingą informaciją.** <...> „Tarnyba viešai prieinamoje metodinėje medžiagoje „Procedūrų vadovas“, skirtoje pirkimų vykdytojams, yra pažymėjusi, kad „<...> nėra konkretaus kriterijų sąrašo, kada laikoma, jog tiekėjas pateikė melagingą informaciją, tačiau melagingai informacijai nustatyti gali būti aktualūs šie aspektai: melaginga informacija gali pasireikšti tiek veikimu, tiek neveikimu, tam tikros informacijos nusišėpimu; tyčiniu suklaidinimu, duomenų iškraipymu ar padirbinėjimu; nerūpestingu, aplaidžiu reikšmingos informacijos pateikimu ar nepateikimu; tinkamų duomenų nepateikimu; „kūrybingu“ informacijos pateikimu, t. y., taip, kad pirkimo vykdytojas susidarytų klaidingą įspūdį ir pan. <...>“. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (toliau – ESTT) yra pažymėjęs, kad „<...> Direktyvos 2004/18 45 straipsnio 2 dalies g <...> punkto tekste nėra jokios nuorodos į tyčinį ūkio subjekto elgesį. Dėl to pašalinant tokį subjektą iš viešojo pirkimo nebūtina konstatuoti tokio jo elgesio. <...> Priešingai, siekiant pripažinti kandidatą ar dalyvį „kalto dėl rimto suklaidinimo“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, ir dėl to jį pašalinti iš viešojo pirkimo, pakanka, kad jis būtų pripažintas kalto dėl tam tikro nerūpestingumo, t. y. nerūpestingumo, galinčio turėti lemiamą įtaką priimant sprendimus dėl pašalinimo, atrankos ir viešojo pirkimo sutarties sudarymo. <...> Direktyvos 2004/18 45 straipsnio 2 dalies g punktas, pagal kurį iš viešojo pirkimo konkurso galima pašalinti ūkio subjektą, jeigu jis pripažintas „kalto dėl rimto suklaidinimo“ pateikiant perkančiosios organizacijos prašomą informaciją, turi būti aiškinamas taip, kad jis gali būti taikomas, kai atitinkamas ūkio subjektas pripažintas atsakingu dėl tam tikro laipsnio nerūpestingumo, t. y. nerūpestingumo, kuris gali daryti įtaką sprendimams dėl pašalinimo iš konkurso, atrankos ir viešojo pirkimo sutarties sudarymo, nepaisant to, ar nustatyta, kad šis subjektas taip veikė tyčia <...>“ (ESTT 2017-05-04 sprendimas byloje Esaprojekt Nr. C-387/14). Taigi, nors ESTT, pateikdamas išaiškinimus pirmiau nurodytoje byloje, nurodė, kad tiekėjo tyčia nėra būtinas elementas siekiant konstatuoti, kad tiekėjo pateikta informacija laikytina melaginga, **visgi ESTT pabrėžė, kad sprendžiant dėl tiekėjo, pateiklusio netinkamą informaciją, nerūpestingumo, būtina įvertinti tokio nerūpestingumo, t. y. netinkamos informacijos pateikimo, įtaką priimant sprendimus dėl pašalinimo, atrankos ar viešojo pirkimo sutarties sudarymo“.**

Tarnyba konstatavo, kad „nagrinėjamu atveju UAB „Inti“ paaiškinime net ir pateikus informaciją, kuri neatitinka Paraiškoje nurodytos informacijos, t. y. paaiškinime nurodžius, kokią statybos darbų dalį atliko pats UAB „Inti“ savarankiškai siekdamas pagrįsti atitiktį nustatytam kvalifikacijos reikalavimui, UAB „Inti“ laikytinas atitinkančiu DPS sąlygose nustatytą kvalifikacijos reikalavimą, t. y. UAB „Inti“ per paskutinius 5 (penkerius) metus yra atlikęs statybos darbų už ne mažiau kaip 500 000 Eur be PVM sumą (iš byloje esančios medžiagos matyti, kad UAB „Inti“ yra atlikęs statybos darbų už didesnę nei reikalaujama Kvalifikacijos reikalavime sumą, t. y. 835 292,69 Eur be PVM). Tai leidžia daryti išvadą, kad leškovo Paraiškoje pateiktą duomenų neatitiktis paaiškinime nurodytai patikslintai informacijai,

neturėjo įtakos Perkančiojo subjekto sprendimui vertinant tiekėjo kvalifikaciją (bet kuriuo atveju UAB „Inti“ atitiko Kvalifikacijos reikalavimą), todėl UAB „Inti“ nelaikytinas pateikusių melagingą informaciją.

Pažymėtina, kad teismai nesivadovavo Viešųjų pirkimų tarnybos išvada, nepagrįstai konstatuojant, kad VPT išvadoje pateiktas aiškinimas neatitinka nuosekliai formuojamos teismų praktikos, t. y. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. lapkričio 17 d. ir 2024 m. sausio 4 d. nutarčių. Priešingai, UAB „Inti“ vertinimu VPT išvada iš esmės atitiko formuojamą kasacinio teismo praktiką draudžiančią mechanškai remtis ir taikyti VPĮ 46 str. 4 d. 4 p. prieš tai, remiantis visomis reikšmingomis aplinkybėmis ir proporcingumo principu, neįvertinus ar tiekėjo padarytas pažeidimas yra pakankamai rimtas, kad nutrūktų pasitikėjimas tiekėju ir tai pateisintų tiekėjo pašalinimą, ar vis dėl to tiekėjo pažeidimas vertintinas kaip mažareikšmis.

Nagrinėjamu atveju, nei Perkantysis subjektas, nei teismai vertinant UAB „Inti“ elgesį neatliko proporcingumo vertinimo, nevertino konkrečios UAB „Inti“ situacijos ir aplinkybių, t. y. nevertino ar UAB „Inti“ paskirta sankcija – pašalinimas iš pirkimo procedūrų atmetant pasiūlymą ir įrašymas į Melagingą informaciją pateikusių tiekėjų sąrašą yra proporcinga tiekėjo padarytam pažeidimui pateikiant klaidinančius duomenis dėl paties Perkančiojo subjekto nustatytų neaiškių kvalifikacijos reikalavimų, taip pat nevertino fakto, kad UAB „Inti“ nurodytame objekte įgyta patirtis atitinka nustatytą kvalifikacijos reikalavimą, ir savaime taikė griežčiausią viešųjų pirkimų procese taikomą sankciją – UAB „Inti“ pašalinimą iš viešojo pirkimo atmetant pasiūlymą. Iš kitos pusės pastebėtina, kad teismai neteisingai aiškino ir pasirėmė LAT 2024 m. sausio 4 d. nutartimi sprendžiant dėl tiekėjo tikslo suklaidinti, kadangi UAB „Inti“ neturėjo tikslo suklaidinti (apgauti) Perkančiojo subjekto, tik nuoširdžiai suklydo teikiant pajėgumą pagrindžiančius dokumentus dėl paties kvalifikacijos reikalavimo neaiškumo, bei vėliau patikslino duomenis, pateikė visą prašomą informaciją, kuri patvirtino, kad UAB „Inti“ pati atitiko nustatytą kvalifikacijos reikalavimą, tuo tarpu LAT nutartyje buvo akcentuojamas tiekėjo siekis suklaidinti perkančiąją organizaciją, kadangi tiekėjas tik deklaratyviai teigdamas niekada neatskleidė – nepatikslino ir nepagrindė informacijos, jog pats atitinka nustatytus reikalavimus, t. y. iš esmės skiriasi faktinės aplinkybės bylose, nes UAB „Inti“ neturėjo siekio suklaidinti, atitinkamai teismai nepagrįstai sutapatino nurodytas bylas vertinant tiekėjo UAB „Inti“ siekį suklaidinti.

VPĮ 46 straipsnio 10 dalyje nustatyta, kad jeigu tiekėjas neatitinka reikalavimų, nustatytų pagal šio straipsnio 1, 4 ir 6 dalis, perkančioji organizacija jo nepašalina iš pirkimo procedūros, kai yra abi šios sąlygos kartu: 1) tiekėjas pateikė perkančiajai organizacijai informaciją apie tai, kad ėmėsi šių priemonių: a) savanoriškai sumokėjo arba įsipareigojo sumokėti kompensaciją už žalą, padarytą dėl šio straipsnio 1, 4 ar 6 dalyje nurodytos nusikalstamos veikos arba pažeidimo, jeigu taikytina; b) bendradarbiavo, aktyviai teikė pagalbą ar ėmėsi kitų priemonių, padedančių iširti, išaiškinti jo padarytą nusikalstamą veiką ar pažeidimą, jeigu taikytina; c) ėmėsi techninių, organizacinių, personalo valdymo priemonių, skirtų tolesnių nusikalstamų veikų ar pažeidimų prevencijai; 2) perkančioji organizacija įvertino tiekėjo informaciją, pateiktą pagal šios dalies 1 punktą, ir priėmė motyvuotą sprendimą, kad priemonės, kurių ėmėsi tiekėjas, siekdamas įrodyti savo patikimumą, yra pakankamos. Šių priemonių pakankamumas vertinamas atsižvelgiant į pažeidimo rimtumą ir aplinkybes.

VPĮ 46 str. 10 d. nuostatos leidžia tiekėjams pagrįsti, kad jie gali būti laikomi atitinkančiais nustatytus reikalavimus dėl pašalinimo pagrindų nebuvimo net ir nesibaigus įstatyme nustatytiems sankcijos galiojimo terminams. Iš viešųjų pirkimų teisinio reguliavimo neišplaukia tikslas nurodytais pašalinimo pagrindais bausti tiekėjų už padarytus teisės pažeidimus. Kitaip tariant, nustatyti apribojimai nėra baudžiamojo poveikio, tai nėra baudinės priemonės, todėl turi būti leidžiama pasitaisyti.

Klaipėdos apygardos teismas 2022 m. liepos 11 d. sprendime civilinėje byloje Nr. e2-616-1092/2022 yra konstatavęs, kad perkančioji organizacija, negali vertinti sutarties pažeidimo, kol nebus baigtas teismo procesas, o net kai jis ir būtų baigtas ir net jei tiekėjas būtų pripažintas kaltu dėl sutarties nutraukimo, tai atsakovė vis tiek turėtų vertinti tiekėjo „apsivalymą“, t. y. prašyti tiekėjo įrodyti, kad jis atliko veiksmus, kurie eliminuoja buvusias padarytas klaidas ir su kita perkančiąja organizacija sudarytos sutarties vykdymo metu padaryti pažeidimai nebeprisikartos. Tik tai įvertinusi atsakovė gali spręsti, ar tiekėjo pasiūlymo atmetimas (pašalinimas) būtų proporcinga priemonė tiekėjo padarytam pažeidimui ir ar tiekėjas įrodė, kad pašalino pažeidimo priežastis ir jos nebeprisikartos vykdant sutartį su atsakove¹.

LAT 2024 m. sausio 4 d. nutartyje taip pat pateikė išaiškinimą dėl VPĮ 46 str. 10 d. taikymo laiko aspektu. Nagrinėtoje viešųjų pirkimų byloje buvo keliamas klausimas dėl to, ar tiekėjas (pirkimo dalyvis) turi teisę „apsivalyti“ dėl padaryto

¹ Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus 2022 m. liepos 11 d. sprendimas civilinėje byloje Nr. e2-616-1092/2022;

pažeidimo dar tame pačiame pirkime, kuriame dalyvauja. Kasacinis teismas nurodė, kad teisėjų kolegija, įvertinusi aptariamą teisinį reglamentavimą, nurodo, kad galimybė pasinaudoti savo patikimumo atkūrimo institutu gali būti taikoma ne tame pačiame viešajame pirkime, kuriame tiekėjas pašalintas iš jo procedūrų, be kita ko, ir VPĮ 46 straipsnio 4 dalies 4 punkte įtvirtintu pagrindu, o tik naujame (paskesniame) viešajame pirkime – tiekėjas, teikdamas jame pasiūlymą, kartu gali pateikti ir duomenis, įrodančius, jog ėmėsi efektyvių ir tinkamų priemonių, nurodytų VPĮ 46 straipsnio 10 dalies 1 punkte, taip sudarydamas prielaidas perkančiajai organizacijai įvertinti, ar tų priemonių pakanka tam, kad tiekėjas vėl būtų pripažintas patikimu ir taip išvengtų pašalinimo iš pirkimo.

Taigi, Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo (toliau – VPĮ) 46 straipsnio 10 dalis ir aktuali teismų praktika sudaro galimybę tiekėjui, tame tarpe ir UAB „Inti“ įrodyti, jog ji ėmėsi nurodytoje įstatymo 1 p. nuostatoje numatytų apsisvalymo priemonių tam, kad būtų atkurtas jo patikimumas, t. y. kad realiai atliko „apsivalymo“ procedūrą.

UAB „Inti“ nuo bendrovės veiklos vykdymo pradžios sėkmingai ir aktyviai dalyvauja viešųjų pirkimų sektoriuje ir yra žinomas kaip ilgametis, patikimas ir atsakingas tiekėjas, keliantis tiek sau, tiek savo darbuotojams pačius aukščiausius tikslus bei atsakingo verslo standartus, siekiantis ir dedantis maksimalias pastangas tiek rengiant pirkimo dokumentus, tiek vykdant Pirkimo sutartis, atliekant darbus, tiek ir bendradarbiaujant su perkančiosiomis organizacijomis. Per visą veiklos laiką dalyvaujant viešuosiuose pirkimuose UAB „Inti“ nė karto nebuvo pašalinta iš pirkimo procedūrų egzistuojant (privalomiems/neprivalomiems) pašalinimo pagrindams. UAB „Inti“ pirmą kartą susidūrė su tokia situacija, kai buvo įrašyta į Melagingą informaciją pateikusių tiekėjų sąrašą tik dėl UAB „Inti“ ir Perkančiojo subjekto skirtingo Pirkimo sąlygų reikalavimų supratimo ir aiškinimo.

Esant susidariusiai situacijai, Tiekėjas UAB „Inti“ naudodamasi įstatyme numatyta galimybe, kad būtų maksimaliai atkurtas jos patikimumas, įgyvendino „apsivalymo“ priemones pagal VPĮ 46 str. 10 d. reikalavimus, ir teikia Perkančiajai organizacijai paaiškinimus ir objektyvius duomenis patvirtinančius apie jo įgyvendintų „apsivalymo“ priemonių patvirtinančių UAB „Inti“ patikimumą visumą, bei prašo Perkančiąją organizaciją juos įvertinti, bei pripažinti UAB „Inti“ patikimu tiekėju, netaikyti pašalinimo iš pirkimo bei leisti dalyvauti/konkuruoti pirkime.

Visų pirma, vertinant pagal VPĮ 46 str. 10 d. 1 p. a) p.p. – UAB „Inti“ paaiškina, kad nors UAB „Inti“ dėl objektyvių priežasčių suklydus ir pateikus klaidinančius kvalifikaciją pagrindžiančius duomenis, buvo formaliai pripažinta, kad UAB „Inti“ pateikė melagingą informaciją, tačiau dėl to Perkantysis subjektas žalos nepatyrė ir reikalavimo UAB „Inti“ dėl žalos atlyginimo niekada nereiškė, kadangi UAB „Inti“ pasiūlymas buvo antroje vietoje ir pirkimo sutartis sudaryta nebuvo.

Antra, vertinant pagal VPĮ 46 str. 10 d. 1 p. b) p.p. – UAB „Inti“ paaiškina, jog dar pirkimo stadijoje, Perkančiajam subjektui kreipusis į UAB „Inti“ paaiškinti dėl pasiūlyme pateiktos/išviešintos kvalifikaciją pagrindžiančios informacijos paaiškinimo, UAB „Inti“ bendradarbiaujant su Perkančiuoju subjektu, iš karto išviešino ir išsamiai paaiškino visas faktines aplinkybes, pateikė teisinį vertinimą dėl nustatyto kvalifikacijos reikalavimo turinio, kaip jį suprato UAB „Inti“, galiausiai UAB „Inti“ pateikė išsamią papildomą informaciją apie atitiktį kvalifikacijos reikalavimui, nurodytiems faktams pagrįsti, kartu su šiuo prašymu UAB „Inti“ pateikia 2023-10-05 raštą „Dėl paraiškos paaiškinimo (I kategorija). Pakartotinai akcentuotina, kad UAB „Inti“ įtraukimą į Sąrašą lėmė skirtingas Tiekėjo ir Perkančiojo subjekto pirkimo sąlygų aiškinimas, UAB „Inti“ nebuvo jokio tikslo ar tyčios suklaidinti Perkantįjį subjektą, kadangi pati visiškai atitiko nustatytą kvalifikacijos reikalavimą.

Trečia, vertinant pagal VPĮ 46 str. 10 d. 1 p. c) p.p. - akcentuotina, kad UAB „Inti“ ėmėsi pakankamų priemonių, skirtų tolimesnių pažeidimo prevencijai, t. y. UAB „Inti“ atsakingi darbuotojai/specialistai išsamiai iš naujo aptarė ir išanalizavo susidariusią situaciją, pirkimo dokumentų (pasiūlymų/paraiškų) rengimo (informacijos nurodymo (išviešinimo)) procesus, jų priežiūrą, kontrolę ir patikrą, bei su išorės teisininkais atliko teisinį vertinimą, tikslu ateityje pašalinti priežastis ir eliminuoti bet kokias galimas klaidas rengiant pasiūlymo/paraiškos dokumentus bei teikiant informaciją apie atitiktį kvalifikacijos reikalavimams ir pašalinimo pagrindų nebuvimą.

UAB „Inti“ taip pat **ėmėsi techninių, organizacinių personalo valdymo priemonių, skirtų galimų pažeidimų prevencijai** – įmonė kontroliuoja bei tikrina atsakingus darbuotojus/specialistus, kiekvieną kartą atsakingai ruošiantis viešiesiems pirkimams (pildant pasiūlymus/paraiškas), nuolatos kelia darbuotojų/specialistų kvalifikaciją, apmoko ir gilina darbuotojų žinias pasiūlymų/paraiškų rengimo (pateikiant (išviešinant) informaciją), atitikties nustatytiems kvalifikacijos reikalavimams vertinimo viešuosiuose pirkimuose srityje. Darbuotojai/specialistai, siekdami atsakingai atlikti jiems pavestas užduotis ir tinkamai atstovauti bendrovę viešuosiuose pirkimuose kelia ir ateityje reguliariai kels kvalifikaciją ir bus apmokomi/supažindinami su pasiūlymų/paraiškų rengimo reikalavimais tiek atliekant vidinius mokymus, tiek dalyvaujant išoriniuose seminaruose įvairiomis viešųjų pirkimų temomis.

UAB „Inti“ vidiniais dokumentais įvedė ir bendrovės generalinio direktoriaus įsakymu patvirtino naują tvarką „Vidinę pasiūlymų/paraiškų rengimo ir teikimo viešiesiems pirkimams tvarką“ ir sukūrė vidinę duomenų bazę „Tiekėjo pašalinimo pagrindai ir kvalifikacijos reikalavimai“ bei paskyrė atsakingus asmenis sukurtai vidinei duomenų bazei „Tiekėjo pašalinimo pagrindai ir kvalifikacijos reikalavimai“ pildyti. Taigi, UAB „Inti“ atsakingai įvertino susidariusią situaciją ir realiai atliko pakankamą „apsivalymo“ procedūrą patikimumui atkurti.

Bendrovės komercijos direktorius Arminas Žmuidina, kuris kiekvieną kartą dabar papildomai peržiūri, įvertina bendrovės darbuotojų/specialistų parengtus pasiūlymų/paraiškų dokumentus, prieš juos pateikiant perkančiosioms organizacijoms, taip pat nuolatos kelia kvalifikaciją: 2023-11-30 A. Žmuidina dalyvavo viešųjų pirkimų konferencijoje profesionalams „VO PRO VILNIUS 2024“; 2023-12-07 A. Žmuidina dalyvavo UAB „Mokesčių srautas“ organizuotame seminare „Teismų praktika ir esminiai reguliavimo pakeitimai 2024: įžvalgos ir rekomendacijos“, 2024 m. A. Žmuidina dalyvavo profesiniuose mokymuose „Pasiūlymų tikslinimo aktualijos ir naujovės 2024 m.“, 2024-04-18 A. Žmuidina dalyvavo UAB „Mokesčių srautas“ organizuotame seminare „Viešųjų pirkimų teismų praktika ir esminiai reguliavimo pakeitimai“, 2024-04-18 A. Žmuidina dalyvavo konsultaciniuose profesiniuose mokymuose „Viešieji pirkimai 2024 m.: reglamentavimo naujovės, teismų praktikos apžvalga“ norint ateityje maksimaliai išvengti panašių situacijų ir bet kokių klaidų, kad atkurti pasitikėjimą UAB „Inti“. Kvalifikacijos kėlimą pagrindžiantys įrodymai pridedami.

UAB „Inti“ vertinimu, bendrovės įgyvendintų priemonių visuma, šiuo metu leidžia UAB „Inti“ dar atsakingiau pildyti pirkimų dokumentus, bei grįsti atitiktį nustatytiems reikalavimams, bet ir eliminuoja buvusias padarytas klaidas, ir rizikas, bei leidžia išvengti panašios situacijos pasikartojimo ateityje, t. y., kad padaryti pažeidimai rengiant pasiūlymo dokumentus nepasikartos, ir tuo pačiu, laidžia patikėti, kad UAB „Inti“ yra atsakingas, patikimas, sąžiningas ir sau bei kitiems aukščiausius standartus keliantis tiekėjas, koks visada buvo ir yra, t. y. sudaro pakankamą pagrindą pasitikėti UAB „Inti“ patikimumu.

Atkreiptinas dėmesys, kad pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (toliau - ESTT) praktiką², nuo 2022-01-01 „nepatikimų tiekėjų sąrašas“ tapo „informacinė lenta“ kaip nurodyta šioje komentaro vietoje. Tai aiškiai įtvirtinta VPĮ 91 straipsnio 4 dalyje, kurioje nurodyta, kad „Šiame straipsnyje nurodytos informacijos paskelbimo tikslas – informuoti perkančiąsias organizacijas, perkančiuosius subjektus ar suteikiančiąsias institucijas apie pirkimo sutarties neįvykdžiusius ar netinkamai ją įvykdžiusius tiekėjus.“ Analogiška nuostata yra ir VPĮ 52 straipsnio 4 dalyje dėl melagingą informaciją pateikusių tiekėjų sąrašų. Be to, VPĮ 46 straipsnio 8 dalyje nurodyta, kad „Priimant sprendimus dėl tiekėjo pašalinimo iš pirkimo procedūros šio straipsnio 4 dalies 4 ir 6 punktuose nurodytais pašalinimo pagrindais, gali būti atsižvelgiama į pagal šio įstatymo 52 ir 91 straipsnius skelbiamą informaciją“, t. y. tiekėjo buvimas šiuose sąrašuose nelemia automatinio jų pasiūlymo atmetimo.

Vadovaujantis VPĮ 46 str. 8 d. nuostata, sprendimas dėl to, ar pašalinti tiekėją iš viešojo pirkimo, turi būti priimamas kiekvieną atvejį vertinant individualiai, t. y. šiam sprendimui priimti neužtenka vien formaliai konstatuoti, jog dėl tiekėjo egzistuoja pašalinimo pagrindas numatytas VPĮ 46 straipsnio 4 ar 6 dalyje, pavyzdžiui, kad tiekėjas yra įrašytas į

² ESTT 2019 m. birželio 19 d. sprendimas byloje Meca, C-41/18; 2019 m. spalio 3 d. sprendimas byloje Delta Antrepriză, C-267/18;

nepatikimų tiekėjų sąrašą. Tokie sprendimai turi būti motyvuoti, be to, turi atitikti proporcingumo principą. Kaip pažymėta Europos Komisijos 2021-03-15 informaciniame pranešime, taikant pašalinimo pagrindus proporcingumo principas paprastai reikalauja, kad perkančioji organizacija atliktų konkretų ir individualų atitinkamo ūkio subjekto vertinimą, nepriklausomą nuo ankstesnių kitų institucijų priimtų sprendimų³.

Pažymėtina, jog VPĮ 46 str. 10 d. bei pirkimo dokumentų nuostatos ir galiausia Europos Teisingumo teismo aktuali praktika, tiekėjui sudaro galimybę ir leidžia perkančiajai organizacijai įrodyti, jog jis ėmėsi ir įgyvendino tam tikras padėties atkūrimo priemones, jog teisės pažeidimai (administracinės teisės, profesinės etikos pažeidimai, nusikalstamos veikos), kurie jų buvo padaryti ir dėl kurių yra priimti įsiteisėję kompetentingų institucijų sprendimai (teismo sprendimai, nutarimai, apkaltinamieji nuosprendžiai, kitų institucijų (pvz., Konkurencijos tarybos ir pan.), kuriais buvo pritaikytos ekonominės, baudžiamosios sankcijos ar kitos poveikio priemonės, nebus daromi ateityje, tokiu būdu atgaunant galimybę dalyvauti viešuosiuose pirkimuose.

Taigi, apibendrinant aukščiau nurodytą, **perkančiosios organizacijos negali atmesti tiekėjo pasiūlymo pagal VPĮ pagrindą, numatantį tokią jų pareigą dėl tiekėjo buvimo Sąraše, jeigu ji nesuteikia tiekėjui teisės pasiaiškinti galimai melagingos informacijos pateikimo aplinkybių bei netaikant „apsivalymo“ reguliavimo.**

Atsakingai pareiškiame, jog UAB „Inti“ veiksmas Perkančiajam subjektui jokia žala nebuvo padaryta, UAB „Inti“ visą laiką bendradarbiavo su Perkančiuoju subjektu, išsamiai patikslino pateiktą informaciją, pateikė argumentuotą teisinį vertinimą, taip pat ėmėsi ir įgyvendino technines bei organizacines priemones, įrodančias jos patikimumą, ką patvirtina pateikto rašto/prašymo turinys ir, kartu pateikiami rašytiniai įrodymai: apie UAB „Inti“ darbuotojų kvalifikacijos kėlimą, vidinę pasiūlymų/paraiškų rengimo ir teikimo viešiesiems pirkimams tvarką, duomenų bazės kūrimo procesą). Vertinant rašte/prašyme nurodytas aplinkybes, įgyvendintas priemones, taip pat prašome atsižvelgti į UAB „Inti“ teigiamą ir atsakingą elgesį, siekiant pasitaisyti, įrodyti savo patikimumą, išspręsti susidariusią situaciją, kad ateityje panašus atvejis nepasikartotų, bei Tiekėjo ilgametį įdirbį ir gerą reputaciją. Manome, jog ši situacija, UAB „Inti“ įgyvendintų priemonių visuma leidžia spręsti dėl UAB „Inti“ kaip tiekėjo patikimumo ir nesudaro teisėto pagrindo UAB „Inti“ pašalinti iš pirkimo.

Jeigu būtų reikalingi papildomi dokumentai ar paaiškinimai, prašome informuoti, UAB „Inti“ įsipareigoja nedelsiant suteikti visą turimą informaciją.

Remiantis aukščiau nurodytu, prašome Jūsų nestabdyti tiekėjo UAB „Inti“ dalyvavimo Pirkime, jo nepašalinti jo Pirkimo procedūry.

PRIDEDAMA.

1. Duomenys iš CVP IS (pranešimo Nr. 11959056) ir UAB „Inti“ 2023-10-05 raštas „Dėl paraiškos paaiškinimo (I kategorija);
2. _ UAB „Inti“ generalinio direktoriaus įsakymas;
3. _ UAB „Inti“ vidinė pasiūlymų/paraiškų rengimo ir teikimo viešiesiems pirkimams tvarka;
4. _ UAB „Inti“ darbuotojų/specialistų kvalifikacijos kėlimą pagrindžiantys duomenys.

Pagarbiai

UAB „Inti“ komercijos direktorius Arminas Žmuidina

³ <https://klausk.vpt.lt/hc/lt/articles/360016427039-46-straipsnis-Tiek%C4%97jo-pa%C5%A1alinimo-pagrindai>.

